

Loopbaan Oriëntatie- en Begeleiding

PROFIELKEUZE
3 havo
2023-2024

Tijdlijn 3 havo

periode 2	➤ Maandag 6 november → LOB informatie uur, 19:30 ➤ Decaanles tijdens mentoruur: gebruik Studiekeuzeapp ➤ Gastlessen tijdens mentoruren over ‘nieuwe vakken’: bedrijfseconomie informatica maatschappijwetenschappen muziek tekenen ➤ Tijdens mentoruren tijd voor opdrachten Studiekeuzeapp
periode 3	➤ Donderdag 1 februari 2024 → voorlopige profielkeuze in Zermelo ➤ Gesprekje(s) met decaan n.a.v. voorlopige profielkeuze ➤ Tijdens mentoruren tijd voor opdrachten Studiekeuzeapp
periode 4	➤ Donderdag 9 mei 2024 → definitieve profielkeuze in Zermelo ➤ Eventueel gesprekje(s) met decaan n.a.v. definitieve profielkeuze profielwijzigingen alléén nog mogelijk als het roostertechnisch kan

Uiterlijk **donderdag 1 februari** moet je jouw voorlopige profielkeuze hebben ingevuld via Zermelo. Naar aanleiding van deze keuze, zal je decaan een gesprekje met je inplannen om het met je over deze keuze te hebben.

Uiterlijk **donderdag 9 mei** moet je jouw definitieve profielkeuze hebben ingevuld via Zermelo. Hierna kan er in principe niets meer gewijzigd worden. Wil je ná 10 mei nog wijzigingen aanbrengen, dan is de voorwaarde voor wijziging dat het rooster technisch mogelijk is.

Jeffrey Ducaat
decaan havo

kamer 219
j.ducaat@rijnlandslyceum-rlo.nl

Heb je vragen of twijfels?

Loop gerust langs bij meneer Ducaat in 219 of stuur hem een mailtje!

Hulp bij profielkeuze → **Studiekeuzeapp!**

1. Ga naar de Play Store of App Store en download de **Studiekeuzeapp**
2. Open de **Studiekeuzeapp**
3. Log in met je leerlingnummer en wachtwoord.
Ben je voor het eerst in de app, klik dan op '**Nog niet geregistreerd?**' en volg de stappen
4. Ga naar '**Mijn LOB**' en maak de opdrachten. In de mentorles zal hier ook aandacht voor zijn.
5. Ga naar '**Keuzegids**' om alvast een kijkje te nemen naar de verschillende studies die er zijn!

Een profiel: wat is het en hoe werkt het?

Je zit nu in 3 havo en je moet een profiel gaan kiezen voor 4 havo. Met je profielkeuze kies je al een klein beetje welke richting je op wilt gaan na de middelbare school. We hebben vier profielen. Je moet één van deze vier profielen kiezen. Welke profielen zijn er?

Cultuur & Maatschappij (CM)

Dit is een breed profiel. Het is gericht op taal, communicatie, geschiedenis, kunst en maatschappelijke onderwerpen, zoals rechten, politiek, onderwijs en hulpverlening. Doordat het zo breed is, kun je er veel verschillende richtingen mee uit. Kernwoorden bij dit profiel zijn communicatie, talen, kunst, cultuur, sociaal, maatschappelijk, politiek, geschiedenis en rechten.

Economie & Maatschappij (EM)

Dit is ook een breed profiel, maar er is meer aandacht voor economische vakken. Het is gericht op de financiële kant van de maatschappij. Kernwoorden bij dit profiel zijn economie, bedrijven, handel, commercie, marketing, management, rechten, logistiek, vastgoed, toerisme.

Natuur & Gezondheid (NG)

Dit profiel is gericht op de medische en biologische wereld. Met dit profiel kun je bijna alle richtingen uit die je maar wilt. Kernwoorden bij dit profiel zijn gezondheidszorg, wetenschap, biologie, milieu, dieren, planten.

Natuur & Techniek (NT)

Dit is een exact profiel, gericht op techniek en wetenschap. Met dit profiel kun je ook bijna alle richtingen uit die je maar wilt. Kernwoorden bij dit profiel zijn techniek, wetenschap, rekenen, informatica, technische communicatie, ontwerpen, testen, analyseren, natuur, milieu, gezondheidszorg.

Een profiel is opgebouwd uit drie delen (soms vier):

1. Gemeenschappelijk deel

De inhoud van het gemeenschappelijk deel is wettelijk vastgelegd. Deze vakken zijn voor alle leerlingen verplicht, ongeacht welk profiel je kiest.

2. Profieldeel

Het profieldeel is een groep van aan elkaar gekoppelde vakken die qua inhoud en aanpak met elkaar samenhangen. Zo'n groep vakken is bedoeld als voorbereiding op bepaalde beroepen/sectoren in de samenleving en de opleidingen daarvoor.

3. Vrije deel

In het vrije deel kies je één vak. Dit vak hoeft niet bij je profiel aan te sluiten, maar kan iets zijn dat je bijvoorbeeld heel leuk of interessant vindt.

4. Eventueel een extra vak

Zoek je wat extra uitdaging? Dan is het mogelijk om je profiel uit te breiden met een extra vak. De voorwaarde om een extra vak te kiezen is dat je aan het einde van 3 havo minimaal een 7.0 gemiddeld staat over alle vakken. Sta je tussen de 6.5 en 7.0 gemiddeld, dan wordt jouw keuze voor een extra vak voorgelegd aan de bevorderingsvergadering aan het einde van het schooljaar. Die vergadering beslist dan of je een extra vak mag kiezen of niet. Sta je onder de 6.5 gemiddeld over alle vakken, dan is het niet mogelijk om een extra vak te kiezen.

De profielen op een rijtje

Gemeenschappelijk deel: bewegingsonderwijs - Culturele & Kunstzinnige Vorming (CKV) – Engels – maatschappijleer – Nederlands			
Cultuur & Maatschappij	Economie & Maatschappij	Natuur & Gezondheid	Natuur & Techniek
Profieldeel: Geschiedenis +1 uit: ☐ Duits ☐ Frans +1 uit: ☐ aardrijkskunde ☐ economie ☐ maatschappijwetenschappen +1 uit: ☐ Duits ☐ Frans ☐ muziek* ☐ tekenen*	Profieldeel: economie geschiedenis +1 uit: ☐ wiskunde A ☐ wiskunde B +1 uit: ☐ aardrijkskunde ☐ bedrijfseconomie** ☐ Duits ☐ Frans ☐ maatschappijwetenschappen	Profieldeel: biologie scheikunde +1 uit: ☐ wiskunde A ☐ wiskunde B +1 uit: ☐ aardrijkskunde ☐ natuurkunde	Profieldeel: natuurkunde scheikunde wiskunde B +1 uit: ☐ biologie ☐ informatica
Vrije deel: (kies er 1) ☐ aardrijkskunde ☐ bedrijfseconomie** ☐ biologie ☐ Duits ☐ economie ☐ Frans ☐ informatica ☐ maatschappijwetenschappen ☐ muziek* ☐ tekenen* ☐ wiskunde A	Vrije deel: (kies er 1) ☐ aardrijkskunde ☐ bedrijfseconomie** ☐ biologie ☐ Duits ☐ Frans ☐ informatica ☐ maatschappijwetenschappen ☐ muziek* ☐ natuurkunde ☐ tekenen*	Vrije deel: (kies er 1) ☐ aardrijkskunde ☐ Duits ☐ economie ☐ Frans ☐ informatica ☐ maatschappijwetenschappen ☐ muziek* ☐ natuurkunde ☐ tekenen*	Vrije deel: (kies er 1) ☐ aardrijkskunde ☐ biologie ☐ Duits ☐ economie ☐ Frans ☐ informatica ☐ maatschappijwetenschappen ☐ muziek* ☐ tekenen*
Eventueel een extra vak: Dit moet een vak zijn uit de lijst 'vrije deel'	Eventueel een extra vak: Dit moet een vak zijn uit de lijst 'vrije deel'	Eventueel een extra vak: Bedrijfseconomie** of een ander vak uit de lijst 'vrije deel'	Eventueel een extra vak: Bedrijfseconomie** of een ander vak uit de lijst 'vrije deel'

* Je mag niet muziek én tekenen kiezen

** Bedrijfseconomie is alleen toegestaan in combinatie met economie

Vakken worden onder voorbehoud aangeboden; het vak moet door voldoende leerlingen gekozen worden.

Hulp bij het kiezen

1. Studiekeuzeapp

Ga naar de Play Store of App Store en download de Studiekeuzeapp. In deze app ga je naar 'Mijn LOB'. Het maken van deze opdrachten kan je helpen bij het maken van je keuze.

2. Praat met je mentor

Je mentor weet hoe de profielen in elkaar zitten en kan je wellicht helpen als je twijfels hebt.

3. Praat met je decaan

Je decaan kan je goed helpen bij twijfels. In periode 3 zal hij sowieso een profielkeuzegesprekje met je inplannen. Je kan natuurlijk ook altijd bij hem langslopen op de tweede verdieping (219) of hem een mailtje sturen.

4. Praat met je ouders

Je ouders hebben in hun leven ook veel keuzes moeten maken, dus zij kunnen jou ongetwijfeld goed helpen! Zijn er nog andere mensen die jou kunnen helpen? Denk aan een oom, neef, buurvrouw, oma...

5. Prognoses van je docenten

Aan je docenten wordt, na iedere periode, gevraagd of zij willen aangeven of zij het verstandig vinden als jij hun vak zou kiezen in 4 havo. Dit noemen we een prognose. Als de prognoses voor de door jou gekozen vakken matig of slecht zijn, dan wordt er met je overlegd of er niet een betere keuze mogelijk is. Je zou daarbij kunnen denken aan een ander profiel of, als de prognoses daar aanleiding toe geven, aan een andere opleiding, bijvoorbeeld de theoretische leerweg van het vmbo of het Middelbaar Beroeps Onderwijs (mbo).

6. Capaciteiten

Kijk goed naar de vakken waar jij goed in bent! En dus ook naar de vakken waar jij niet goed in bent. Het is vaak af te raden om vakken te kiezen waar je nu geen goede cijfers voor haalt. In 4 en 5 havo krijg je dan beslist problemen. Je hebt minder vakken dan nu het geval is, waardoor je in de bovenbouw per vak intensiever bezig bent. Het tempo ligt daarbij hoger dan je nu gewend bent.

7. Interesse

Het is van groot belang dat je je bij de keuze afvraagt, of je een vak interessant vindt. Het is erg moeilijk om twee jaar lang heel intensief te moeten werken voor een vak, waarvoor je niet of nauwelijks belangstelling hebt. Je prestaties zouden daardoor minder goed kunnen zijn. Er is ook een duidelijke relatie tussen de vakken, het gekozen profiel en de studies die je daarna met dat profiel of die vakken kan doen. Dus als je bepaalde vakken in een profiel leuk vindt, dan is de kans groot dat je een aantal studies die je met die vakken kan gaan doen ook leuk gaat vinden.

8. Inhoud van de vakken

Iedere docent zal jou vertellen wat er in 4 en 5 havo voor zijn/haar vak wordt behandeld en hoe de methode van werken is. Je weet zo ongeveer wat je keuze inhoudt. Verderop in dit boekje vind je een uitleg over de 'nieuwe vakken' die je kan kiezen in de bovenbouw.

9. Keuzegids

Het is écht niet nodig om nu al een definitieve beroeps- of studiekeuze te maken, maar je moet je wel goed beseffen welke mogelijkheden je voor later verliest als je een bepaald vak niet kiest. Als je er al aan toe bent om eens te kijken naar welke vervolgopleidingen er allemaal zijn, dan ga je in de Studiekeuzeapp naar 'Keuzegids'.

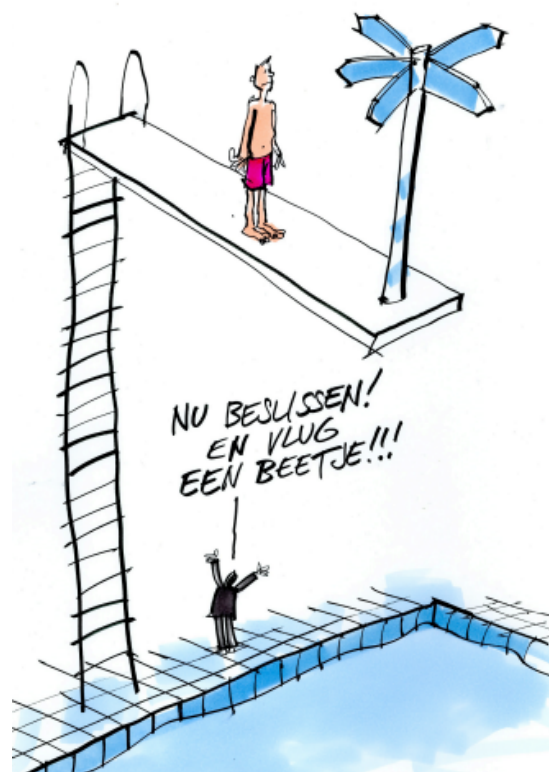
10. Toelatingseisen

Kijk naar de toelatingseisen van de vervolgoopleidingen. Zoals je weet, hebben veel opleidingen toelatingseisen die ze stellen aan het profiel. Houd daar rekening mee. Verderop in dit boekje vind je een overzicht van de eisen die voor toelating tot het Hoger Beroeps Onderwijs (hbo) worden gesteld aan de eindexamenvakken.

11. Andere motieven

Er kunnen andere motieven zijn, die bewust of onbewust invloed hebben op jouw keuze: bijvoorbeeld hetzelfde pakket kiezen als je vriend(in) of een vak kiezen omdat je de docent zo aardig vindt. Je begrijpt wel, dat dergelijke argumenten niet van invloed mogen zijn. Meestal wordt overigens in 4 havo in een bepaald vak door een andere docent lesgegeven dan in 3 havo. En het hoeft niet zo te zijn dat je, als je eenzelfde vak kiest als je vriend(in), in dezelfde klas of lesgroep wordt ingedeeld als je vriend(in).

Het kan lastig zijn om nu al een keuze te maken over waar je de komende jaren naartoe wilt gaan. Zorg er dus voor dat je de bovenstaande 11 punten goed in je oren knoopt en er actief mee aan de slag gaat!

En wees niet bang:
je bent niet de enige die het moeilijk vindt 😊

Na de havo overstappen naar het vwo

Als je je havodiploma hebt behaald, is er de mogelijkheid om bij ons op school door te stromen naar 5 vwo. In dat geval doe je 5 en 6 vwo bij ons op school en kun je dus na twee extra jaar onze school verlaten met een vwo-diploma.

Om hiervoor in aanmerking te komen, kennen we een drietal voorwaarden:

1. Je moet een **extra vak** in je profiel hebben. Als je nu nog geen extra vak in je profiel kiest, dan kun je die kiezen als je start in 5 vwo. In dat geval heb je de keuze uit:
Bedrijfseconomie – Informatica – Maatschappijwetenschappen – Muziek – Tekenen
2. Je moet **wiskunde** in je profiel hebben.
3. Je moet een **tweede moderne vreemde taal** in je profiel hebben. Dit kan Duits of Frans zijn. Je kunt hier vrijstelling voor krijgen als:
  - a. je dyslectisch bent of een andere taal -of zintuiglijke stoornis hebt;
  - b. de tweede moderne vreemde taal het behalen van het eindexamen verhindert (alleen bij NG of NT);
  - c. je moedertaal een andere is dan Nederlands, Engels of Fries.

Wij *adviseren* de overstap van havo naar vwo alléén te maken als het gemiddelde van schoolexamens en het centraal schriftelijk eindexamen minimaal een 6.7 is.

Nieuwe vakken in 4 havo

Er zijn een paar vakken waar je misschien nog nooit van gehoord hebt, maar die je wel kan kiezen in je profiel. In periode 2 komen er docenten in je les die uitgebreid gaan uitleggen wat deze vakken inhouden, maar hier alvast een korte uitleg over deze vakken.

Bedrijfseconomie (ondernemerschap en financiële redzaamheid)

Zie ook: Voorlichtingsfilm op YouTube: 'voorlichting profielkeuze bedrijfseconomie'

Als privépersoon sta je vaak voor keuzes met financiële gevolgen. Zal ik verder gaan studeren of gaan werken? Huur of koop ik een huis? Als ik ga samenwonen, hoe regel ik dat dan? Bij Bedrijfseconomie leer je de financiële consequenties van die keuzes te overzien. Ze noemen dat financieel zelfbewustzijn. En dit kan je ook weer helpen bij het functioneren in organisaties waar je later als klant, werknemer of ondernemer mee te maken hebt.

Bedrijfseconomie kijkt naar ondernemingen die goederen en/of diensten leveren. Hoe functioneren ondernemingen en welke keuzes moeten worden gemaakt? Met de volgende vragen houdt Bedrijfseconomie zich bezig:

- Hoe zet je een bedrijf op en hoe maak je het groter? Ondernemingen zullen willen investeren maar deze investering moet gefinancierd worden: Hoe doe je dat? Ga je naar de bank of organiseer je dat op een andere manier? En is dit voor een startende onderneming anders dan voor een groter bestaand bedrijf?
- Hoe organiseer je de organisatie van binnenuit? Hoe geef je leiding en hoe ga je om met personeelsbeleid?
- Wie zijn je potentiële klanten en hoe trek je klanten aan? Wat hebben je klanten nodig en hoe weten ze jouw onderneming te vinden? Hoe organiseer je alle marketingactiviteiten daaromheen?
- Is de onderneming financieel gezond: wordt er winst gemaakt? Hoe houd je alle kosten en opbrengsten bij? En als het niet gaat zoals gepland, hoe kan een organisatie dit dan bijsturen?
- Hoe organiseert een onderneming de financiële verslaglegging, zodat ook de buitenwereld kan zien hoe het met de onderneming gaat? Hoeveel winst maakt de onderneming, en hoeveel vermogen heeft ze? Je moet immers verantwoording afleggen aan bijvoorbeeld de overheid en je aandeelhouders.

Bedrijfseconomie is een vak dat je leert hoe je de economie in praktijk brengt. Waarbij je leert over ondernemen, werken binnen een onderneming en het organiseren van je eigen financiële huishouden. Om het vak Bedrijfseconomie goed te kunnen volgen moet je regelmatig aan de slag met cijferwerk en de rekenmachine. Je moet nauwkeurig kunnen werken omdat je opdrachten krijgt waarbij alle cijfers moeten kloppen, bijvoorbeeld bij het maken of controleren van een begroting, balans en winst-en-verliesrekening of renteberekeningen.

Maar je moet ook goed informatie en feiten kunnen combineren om vervolgens conclusies te kunnen trekken. Soms moet je begrippen uit je hoofd leren bijvoorbeeld als je onderwerpen krijgt die met wetten en regelgeving te maken hebben.

LET OP: je kan alléén bedrijfseconomie kiezen als je ook economie kiest.

Informatica

Het vak informatica heeft als doel je te introduceren in Informatie en Communicatie Technologie (ICT). Heel kort door de bocht is ICT de technologie, die zich bezighoudt met het computerondersteund verwerken van informatiestromen. Een klein aantal voorbeelden van informatiestromen is: het sturen en ontvangen van e-mail, het opvragen van de informatie op websites, telefonisch verkeer en het opslaan en opvragen van persoonsgegevens in databases. Toepassingen van ICT worden voornamelijk geleverd door praktische mensen die praktische problemen in organisaties oplossen. Er zijn echter ook personen die in onderzoeksinstituten werken aan problemen waarvoor nog geen oplossing zijn gevonden. Het overgrote deel van het werk bestaat uit projectmatig werk in een team van diverse specialisten aan opdrachten uit de samenleving.

Als je voor dit vak op school kiest leer je over hardware, software, datacommunicatie en netwerken, projectmanagement, systeemontwikkeling, schematechnieken en databases. Het vak is vooral praktisch van aard. Je schrijft programma's waar veel van bovengenoemde onderdelen deel uitmaken. Omdat ICT'ers veel in teams samenwerken ligt daar ook veel nadruk op. Vooral het goed functioneren in een groep waarin iedereen zijn verantwoordelijkheid dient te nemen en waarin je leert teamleden aan te spreken op positieve maar vooral ook op de negatieve bijdragen van andere teamleden. Iedereen leert dus in ieder geval, startend in het eerste leerjaar, de beginselen van het programmeren. Heb je lekker meegewerkt dan vertrek je van deze school met: kennis en vaardigheden in het bouwen van websites, het schrijven van software en het planmatig opzetten van informatiesystemen.

Maatschappijwetenschappen

In 4 HAVO kan je, naast het verplichte vak maatschappijleer, ook het vak maatschappijwetenschappen kiezen. Maatschappijleer kan je zien als een soort van burgerschapsvorming: je leert hoe de Nederlandse maatschappij in elkaar zit. Bij maatschappijwetenschappen ga je net een stapje verder. Je leert om zelf maatschappelijke problemen (zoals terrorisme, euthanasie, criminaliteit, ...) te doorgronden. De inhoud draait om 4 hoofdconcepten: vorming, verhouding, binding en verandering. Je gaat hiermee o.a. kijken naar vragen als "Hoe worden mensen wie ze zijn?", "Wat zijn de oorzaken van maatschappelijke ongelijkheid?", "Waarom is het samenleven van verschillende culturen in één land soms best lastig?" en "Wat is het effect van meer Europa op de Nederlandse samenleving?". De thema's die behandeld worden, zijn deels afhankelijk van wat er op dat moment in de maatschappij leeft.

Maatschappijwetenschappen is het enige vak dat een voorbereiding vormt op sociale wetenschappen en erg interessant voor leerlingen met een passie voor mensen, hoe mensen met elkaar samenleven, hoe beslissingen in een land worden genomen, ...

Wiskunde A en B

Bij **wiskunde A** gaat het om onderwerpen die je later misschien weer nodig hebt bij een vervolgopleiding. Bij studies zoals in de sector economie en natuur en milieu is wiskunde onmisbaar. In wiskunde A zit daarom een flink stuk statistiek en ICT. Ook moet je met functies en grafieken kunnen werken. Je moet op een wiskundige manier het verband tussen bijvoorbeeld vraag en aanbod weer kunnen geven. Ook bij sommige gezondheidsopleidingen komt enige wiskundekennis goed van pas. Het onderdeel meetkunde zit niet in wiskunde A.

Bij **wiskunde B** komen onderwerpen aan bod die je later hard nodig zult hebben als je de exacte kant op gaat, bijvoorbeeld in de sector techniek of natuur en milieu. Er wordt veel aandacht besteed aan functies, veranderingen, ruimtemeetkunde en algebra. Je leert hoe je van allerlei figuren en voorwerpen de oppervlakte en inhoud kunt uitrekenen. Hoe exacter en technischer je vervolgopleiding, des te meer je wiskunde B nodig zult hebben. Het zijn meestal opleidingen waarvoor ook natuurkunde belangrijk of verplicht is. In wiskunde B zit geen statistiek. De meeste leerlingen vinden wiskunde B moeilijker dan wiskunde A.

Muziek

Muziek is een vak waarbij praktijk en theorie elkaar versterken. Je speelt en zingt, je leert muziektheorie en doet kennis van muziekstijlen op, van klassiek tot jazz, van blues tot hiphop. Je leert noten lezen, maar je leert ook wat de noten 'betekenen': door de theorie van muziek ga je muziek beter begrijpen. Daar word je ook als muzikant beter van.

Muziek heeft een centraal examen en een schoolexamen. Een belangrijk onderdeel van het schoolexamen is de 'muziekavond'. Je geeft met elkaar een groot concert in de aula. Ook ga je zelf een muziekstuk of een song componeren. Het centraal examen is een schriftelijke toets met luistervragen en theoretische vragen.

Muziek is een ontzettend leuk vak, je bent altijd actief en leert samen met anderen. Het is eigenlijk met geen enkel ander vak te vergelijken en wordt door velen als een welkome afwisseling in het rooster gezien. Plezier staat voorop, maar muziek is ook een vak dat een grote inzet vraagt: naast huiswerk moet je ook partijen oefenen en soms buiten schooltijd oefenen. Als je dat alleen maar leuk vindt, moet je het vak zeker kiezen.

Tekenen

Ben je graag creatief bezig? Denk er dan eens over om tekenen als eindexamenvak te kiezen. In het begin van het vierde jaar leer je de kneepjes van het vak en leer je met veel verschillende materialen te werken. Al snel ga je je eigen keuzes maken en werk je naar mooie eindwerken toe. In het vijfde jaar werk je meteen al met eigen keuzes en in een proces naar het eindwerk toe. Je hoeft niet een super tekentalent te zijn (het is wel mooi meegenomen) want je leert juist creatieve oplossingen te laten ontstaan en in een proces te werken.

Kunstgeschiedenis is ook een onderdeel van het eindexamen en heeft met een aantal vakken goede raakvlakken, zoals geschiedenis en Nederlands. Je leert over verschillende kunststromingen en je gaat zelf een aantal kunstenaars onderzoeken. Hierdoor leer je de kunstenaars beter te begrijpen en je kunt het in je eigen werk gebruiken.

Creatief denken en creatieve oplossingen kunnen verzinnen daar heb je je hele leven wat aan!

Welke vooropleidingseisen hebben opleidingen?

Profielen

Het is belangrijk om goed uit te zoeken of jouw gewenste opleiding vooropleidingseisen heeft. Je mag namelijk niet zomaar met ieder profiel iedere opleiding gaan volgen. Via onderstaande link vind je een overzicht van alle opleidingen die in Nederland worden aangeboden.

1. link met citeertitel

Bijlage B Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs

2. url

<https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0035059&bijlage=B&z=2023-09-01&g=2023-09-01>

3. juriconnect-verwijzing

jci1.3:c:BWBR0035059&bijlage=B&z=2023-09-01&g=2023-09-01

Succes met het maken van de keuzes!